Toegankelijk Borger-Odoorn

‘Samen werken aan een open samenleving’

Procesbeschrijving Lokale inclusieagenda
Exloo, september 2023

1. Inleiding

'Iedereen kan meedoen', de eerste zin uit het coalitieakkoord 2022- 2026. Met deze zin maken we de beweging naar een open en toegankelijke samenleving tastbaar. Zowel in de praktijk als in het beleid worden inspanningen gedaan om ervoor te zorgen dat elke inwoner van Borger-Odoorn mee kan doen. We zien dit bijvoorbeeld terug in thema's als participatie, onze dienstverlening, maar ook bij de ontwikkeling van beleid. Zo zetten we ons actief in om de toegankelijkheid van regelingen en sociale voorzieningen te verbeteren, hebben we aandacht voor communicatie in toegankelijke en begrijpelijke vorm en zijn er gemeentebreed initiatieven om het beleid veel meer samen met inwoners vorm te geven. Het toegankelijkheidsproces is ook in Borger-Odoorn in gang gezet.

Borger-Odoorn
In Borger-Odoorn vinden we het belangrijk dat iedereen erbij hoort en dat iedereen moet kunnen meedoen naar eigen wens en vermogen. Maakt niet uit hoe oud of hoe jong je bent, wat je culturele achtergrond, gender, inkomen, talenten en beperkingen zijn. Een ieder levert met zijn talenten naar eigen wens en vermogen een bijdrage aan de samenleving. In jargonthermen heet dit inclusie.
We hanteren in Borger-Odoorn de meest brede visie op inclusie. Dat betekent dat het erom gaat het onderwijs, de arbeidsmarkt, de buurten, cultuur, sport en vrije tijd zo zijn vorm gegeven dat elke inwoner kan deelnemen.

Onze gemeente is op de goede weg naar een steeds inclusievere samenleving, maar kan nog meer doen. Borger-Odoorn kenmerkt zich door mooie natuurgebieden met veel groen. Toch liggen er ook kansen in de inrichting van de buitenruimte. Deze biedt niet altijd plek om te bewegen en te spelen voor alle inwoners. Denk aan speeltuinen, natuurspeelplaatsen, schoolpleinen en andere buitensportmogelijkheden.
Een ander aandachtspunt is dat we als gemeente nog meer met de hele breedte van de inwoners in gesprek moeten blijven. Om te leren wat mist, maar ook om te leren wat uitsluiting in stand houdt[1].
Inclusionlab heeft op basis van een nulmeting specifieke aanbevelingen voor onze gemeente gedaan en in kaart gebracht waar we goed in zijn en waar we als gemeente iets te doen hebben.

We zien dat, ondanks de inspanningen, inwoners met een beperking of andere achtergrond in de praktijk tegen zichtbare, maar soms ook onzichtbare obstakels aanlopen. Denk aan een (letterlijke) drempel voor een winkel of restaurant, maar ook drempels om mee te doen met bijvoorbeeld sport, cultuur of op de arbeidsmarkt.
Onze samenleving is meestal (in)gericht op de 'standaard' inwoner. Iemand die gezond en mobiel is, digitaal vaardig en goed de Nederlandse taal goed beheerst. Maar de samenleving is divers, mensen verschillen. We zijn nog niet zover dat al

[1] Rapportage Inclusionlab 'Borger-Odoorn Inclusief', werken aan een inclusieve samenleving in gemeente Borger-Odoorn.

deze drempels er niet meer zijn. We hebben oplossingen voor veel dingen, maar soms is verandering nodig.
Daarvoor is aanpassing en doorontwikkeling van het huidige gemeentelijke beleid nodig en dient er op onderwerpen nieuw beleid te worden opgesteld

Lokale inclusie agenda
In 2020 heeft gemeente Borger-Odoorn een nulmeting laten uitvoeren door Inclusionlab. De nulmeting geeft inzicht in hoe inclusief het beleid van de gemeente is. Dit is de eerste stap die we hebben gezet in het nakomen van het VN-verdrag de rechten van mensen met een beperking. Op basis van deze resultaten en de inspanningen die we al doen op het thema toegankelijkheid, willen we komen tot de volgende fase: de ontwikkeling van een Lokale Inclusie Agenda.

Met het opstellen een Lokale Inclusie Agenda willen we de beweging richting de inclusieve samenleving nog meer kracht geven. Een Inclusie Agenda helpt ons om alle inspanningen richting een inclusieve samenleving beter bij elkaar te brengen. Anderzijds helpt het ons ook om beter te monitoren waar we nu staan om zo gerichte(r) actie ondernemen. Dit doen we samen met ervaringsdeskundigen, belangenorganisaties, maatschappelijke partners, het bedrijfsleven en andere betrokkenen.
In deze notitie vindt u een plan van aanpak om tot de Lokale Inclusie Agenda van de gemeente Borger- Odoorn te komen.

Opbouw procesbeschrijving
- De begrippen inclusie, inclusieve samenleving en inclusief beleid
- Het wettelijk kader
- Doelstelling
- De thema's die in de Lokale Inclusie Agenda centraal staan
- Een plan van aanpak om tot een Lokale Inclusie Agenda te komen
- Werkwijze
- Planning

2. Inclusie, een inclusieve samenleving en inclusief beleid

Inclusie en een inclusieve samenleving
Inclusie, of exclusiviteit, gaat over deelnemen (participatie) van iedere inwoners aan de samenleving. Iedereen moet kunnen meedoen in de maatschappij, ongeacht je leeftijd, culturele achtergrond, gender, inkomen, talenten en beperkingen.
Een inclusieve samenleving is een samenleving die rekening houdt met al deze verschillen. Alle voorzieningen zijn toegankelijk voor iedereen.


Zelfde behandeling Gelijke voet Inclusie

Als iedereen hetzelfde behandeld wordt, betekent dit dat er mensen zijn die niet mee kunnen doen. Soms is er iets extra's nodig om deel uit te kunnen maken van de samenleving (gelijke voet). Maar het mooiste zou zijn dat onze samenleving zo is ingericht dat verschillen heel normaal, betekenisvol en daarom geen probleem zijn. Dat noemen we een inclusieve samenleving.[2]

Inclusief beleid
Inclusief beleid is erop gericht zo'n inclusieve samenleving te realiseren. Het gaat erom dat je als overheid of organisatie je dienverlening, je beleid en de praktijk zo vormgeeft, dat inwoners samen kunnen optrekken. Of het nu om cultuur- en sportbeleid gaat, de aanleg van wegen, het onderwijsbeleid, de algemene dienstverlening of om woningbouw. Inclusief beleid maak je samen met de grootst mogelijke diversiteit aan inwoners en organisaties.
Het ontwikkelen van een Lokale Inclusie Agenda is één van de voorbeelden hoe je inclusief beleid kunt maken.

3. Het wettelijk kader

Aandacht voor inclusie is vastgelegd in wet- en regelgeving. Daarnaast hebben wij als gemeente vastgelegd dat we structureel aandacht willen geven aan inclusie. Hieronder worden de kaders uitgelegd.

VN-verdrag
Het VN-verdrag "Onbeperkt Meedoen" over de rechten van mensen met een handicap is in juli 2016 geratificeerd door de Nederlandse regering. Het verdrag moet zorgen voor een betere positie van mensen met een beperking in de samenleving. Gemeenten hebben de opdracht om een Lokale Inclusie Agenda te maken. Belangrijk hierbij is dat gemeenten dit samen met ervaringsdeskundigen uit de eigen gemeente doen.

Besluit Digitale toegankelijkheid
Sinds 1 juli 2018 is er ook het Besluit Digitale toegankelijkheid. Hierin staat dat de gemeente in stappen moet werken aan de toegankelijkheid van haar websites en apps. Ook de Wet gelijke behandeling op grond van handicap of chronische ziekte (2017) verplicht bedrijven en overheden om hun diensten toegankelijk aan te bieden.

Coalitieakkoord 2022-2026 'Samen denken en samen doen'
De gemeente Borger-Odoorn streeft naar een samenleving waarin iedereen zo goed mogelijk kan meedoen. Gelijke kansen voor iedereen en inclusief denken zijn waarden die van groot belang zijn.
Het thema inclusie is als één van de vijf urgente maatschappelijke opgaven benoemd waarop het college een plus wil zetten.

---

[2] . Coalitie voor Inclusie, www.coalitievoorinclusie.nl

4. Doelstelling

We willen bereiken dat elke inwoner gelijke kansen heeft en optimaal kan deelnemen. In het onderwijs, op de sportclub, op de arbeidsmarkt, thuis en in de buurt. Om dit voor elkaar te krijgen stellen inwoners, maatschappelijke organisaties, de gemeente en andere betrokkenen gezamenlijk een Lokale Inclusie Agenda op.

5. Inhoud agenda

Op basis van de landelijke ervaringen zijn een aantal inclusie-onderwerpen benoemd die als richtinggevend beschouwd kunnen worden. Deze thema's dekken het gehele gemeentebeleid en gebruiken we daarom als hoofdthema's in de uitwerking van de Lokale Inclusie Agenda.
1. Inclusie in het onderwijs.
2. De inclusieve arbeidsmarkt
3. Cultuur, vrije tijd en sport
4. De inclusieve buurt en straat
5. Inclusie en support
6. Communicatie en dienstverlening

Een uitwerking van deze thema's is opgenomen bijlage 1. Mocht blijken dat er toch aanvullende richtingen zijn, dan nemen we die mee in de Lokale Inclusie Agenda.

Bij elk van bovenstaande thema's gaan we na wat we al doen, wat onze ambities zijn en wat we nog meer willen doen op dit thema. Daarvoor stellen we actiepunten op die we verder uitwerken in een Lokale Inclusie Agenda. Dit doen we niet alleen, maar samen met een brede maatschappelijke werkgroep (zie hoofdstuk plan van aanpak).
Gekozen kan worden om per jaar de focus te leggen op de uitvoering van de actiepunten van één of twee thema's. Omdat we maar een kleine gemeente zijn, heeft de gefaseerde uitvoering de voorkeur. Ook die afweging maken we met elkaar.

6. Plan van aanpak

De afgelopen jaren hebben er redelijk wat inspanningen plaatsgevonden op weg naar een inclusieve samenleving. In het najaar 2023 willen we een nieuwe slag maken met het opstellen van een Lokale Inclusie Agenda, uiteraard in samenspraak met.

Wat gaan we doen?
1. We zoeken de samenwerking met ervaringsdeskundigen
Eén van de uitgangspunten om te komen tot een inclusieagenda is dat met name ervaringsdeskundigen betrokken worden bij het maken van beleid. Zij weten immers als geen ander welke drempels er zijn en hoe deze weggenomen kunnen worden. Daarbij letten we ook op de diversiteit: Iemand in een rolstoel heeft andere behoeften dan iemand met een andere etnische achtergrond. De

ervaringsdeskundigen betrekken we al in het voorstadium van de beleidsontwikkeling.

2. We formeren een brede maatschappelijke werkgroep
Om de Lokale Inclusie Agenda verder vorm te geven, wordt een werkgroep ingesteld bestaande dus uit ervaringsdeskundigen, ondernemers, maar ook maatschappelijke organisaties, ambtenaren van verschillende beleidsterreinen en andere geïnteresseerden. Door ook de uitvoerende organisaties vanaf begin af aan mee te nemen, wennen zij ook aan de brede inclusieve visie.
Na vaststelling van deze notitie door de raad wordt de projectorganisatie ingericht. College en raad worden tijdig geïnformeerd over de inrichting, de voortgang en de resultaten van de projectorganisatie.

3. We organiseren een startbijeenkomst
De startbijeenkomst draagt bij aan kennisontwikkeling en bewustwording op het thema inclusie. Tijdens de startbijeenkomst diepen we de betekenis van inclusie verder uit, delen we mooie verhalen en formuleren we stippen aan de horizon met bijbehorende acties voor de Lokale Inclusie Agenda. We nodigen breed uit: inwoners (o.a. ervaringsdeskundigen), samenwerkingspartners, (belangen)organisaties, bedrijven, beleidsmedewerkers etc. Input uit de startbijeenkomst nemen we mee in de uitwerking van de inclusieagenda.

4. Alle beleidsambtenaren volgen een bewustwordingstraining gericht op inclusie
Door beleidsambtenaren te trainen wordt de bewustwording vergroot bij het maken van beleid en adviseren van het college en de raad. Dit vertaald zich in meer betrokkenheid op het onderwerp, maar later ook op zichtzichtbare toegankelijkheid voor mensen met een beperking.

5. We stellen een Lokale Inclusie Agenda op
De brede maatschappelijke werkgroep draagt het proces. Van het opstellen, de uitvoering tot de monitoring van de Lokale Inclusie Agenda. In de brede maatschappelijke werkgroep is een grote diversiteit aan inwoners en organisaties vertegenwoordigd. Zij houden het proces scherp, leggen verbindingen in de samenleving en houden een vinger aan de pols om de Lokale Inclusie Agenda afgestemd te houden op de veranderende actualiteit.
Elke jaar zal de werkgroep de Lokale Inclusie Agenda evalueren. En op grond van deze evaluatie een nieuwe versie van de Lokale Inclusie Agenda opstellen.

6. *We betrekken en werken zoveel mogelijk samen met belangengroepen*
Belangengroepen kunnen ons helpen om expertise op het gebied van inclusie op te bouwen. Voorbeelden zijn de belangenorganisaties van LHBTIQ++ en LFB (belangenorganisatie door en voor mensen met een verstandelijke beperking). We onderhouden nauwe contacten en betrekken ze waar nodig.

Met het aanstellen van een brede maatschappelijke werkgroep (inclusief ervaringsdeskundigen), het organiseren van een startbijeenkomst, het meenemen van de aanbevelingen uit de nulmeting en het voorzetten van de activiteiten die we

al doen, leggen we de bouwstenen voor de Lokale Inclusie Agenda.

7. Werkwijze

Werken aan een inclusieve samenleving is een langdurig proces. We willen toe naar een goed geborgde inclusieagenda. De uitwerking van de lokale inclusieagenda wordt daarom als project binnen het UMO-programma opgepakt.

8. Planning

Activiteit	**Periode**
Kennisnemen van de procesbeschrijving in de Gemeenteraad	Q3 2023
Samenstellen brede maatschappelijke werkgroep	Q3 en Q4 2023
Alle beleidsambtenaren volgen een bewustwordingstraining gericht op inclusie	Q3 en Q4 2023
Startbijeenkomsten inclusie	Q1 2024
Lokale inclusie agenda schrijven	Q4 2023 en Q1/Q2 2024
Lokale inclusie agenda college / raad	Q2 2024

Bijlage 1: Thema's

1. Inclusie in het onderwijs.

Bij inclusief onderwijs leren alle kinderen samen, maar ieder op zijn of haar niveau. Het gaat erom dat er een leeromgeving wordt gecreëerd waarin elk kind optimaal kan leren, ondanks zijn of haar achtergrond, beperking etc. In een inclusieve school is veel aandacht voor het pedagogisch klimaat en oog voor de interesses en talenten van kinderen.

Een voorbeeld van een initiatief die bijdraagt aan inclusief onderwijs:
- Geef meer invulling en heb meer aandacht voor de LHBTIQ++ doelgroep binnen het onderwijs. Bijvoorbeeld door ervaringsdeskundigen in te zetten.

2. De inclusieve arbeidsmarkt

Op een inclusieve arbeidsmarkt krijgt iedereen dezelfde kansen en mogelijkheden. Wie ondersteuning nodig heeft, krijgt deze. Bedrijven en organisaties zijn zo ingericht dat een beperking, een taalbarrière, het geslacht of iets anders geen belemmering meer vormt.
Anderzijds gaat het hier ook om het creëren van een werkomgeving waarin iedereen welkom is en zichzelf kan zijn. Werknemers moeten zich volwaardig deel van de organisatie voelen en er tot hun recht komen.

Een voorbeeld van een initiatief die bijdraagt aan een inclusieve arbeidsmarkt :
- Door etnisch-diverse groepen mensen te presenteren op de website, zullen toekomstige medewerkers zich mogelijk eerder identificeren met die organisaties

3. Cultuur, vrije tijd en sport

Iedereen moet kunnen spelen, sporten, ontmoeten en mee kunnen doen aan (culturele) activiteiten. Sport en cultuur brengt mensen samen en achtergrond of beperking mag geen belemmering vormen voor deelname.
Voorwaarde is dat er geen fysieke drempel (bijvoorbeeld de toegang tot de accommodatie) is, maar ook geen onzichtbare drempel (zich bijvoorbeeld niet thuis voelen bij een sport of cultuurvereniging).

Enkele voorbeelden van initiatieven die bijdragen aan een inclusieve cultuur-, vrije tijd- en sportsector
- De Veilige Kleedkamer: Dit is een initiatief vanuit SportDrenthe. Veilig sporten voor lhbti+ jongeren staat hierbij centraal. Het project moet (sport)verenigingen handvaten bieden om iedereen zich welkom te laten voelen. Denk aan een vertrouwenspersoon, een regenboogvlag, het volgen van workshops, een zichtbaar vignet op de website etc.
- Inclusie wordt opgenomen als criterium voor het toekennen van subsidies voor evenementen.
- Door ondernemers te informeren over het belang van toegankelijkheid en te stimuleren om de eigen onderneming toegankelijker te maken, kan de vrijetijdssector beter toegankelijk worden gemaakt voor iedereen.

4. De inclusieve buurt en straat

Een inclusieve wijk houdt in dat alle mensen, met of zonder beperkingen, jong en oud kunnen meedoen, werken, wonen. Daar zijn voorzieningen zoals winkels, openbaar vervoer, ontmoetingsplekken, zorgvoorzieningen voor nodig. Deze moeten dan wel toegankelijk, betaalbaar en bereikbaar zijn.
Daarnaast gaat het er ook om dat iedereen prettig oud kan worden in deze omgeving. Naast een sociaal veilige omgeving, moeten er ook passende woningen en woonzorgconcepten zijn zodat men zolang mogelijk in de eigen omgeving kan blijven.

Een voorbeeld van een initiatief die bijdraagt aan inclusieve buurt of straat
- Betrek inwoners en ervaringsdeskundigen al aan de voorkant bij de inrichting van de buurt of wijk. Zij kennen de omgeving en weten als geen ander waar zij zich mogelijke drempels kunnen bevinden.
- Alzheimercafé: Een plek voor ontmoeting, sociaal contact en kennisuitwisseling.

5. Inclusie en support

Hoe kun je mensen in de samenleving ondersteunen om een leven op te bouwen, waarbij ze de eigen regie houden? Met gebruik van gewone reguliere voorzieningen en op basis van hun eigen interesses en talenten? Dat is waar het bij ondersteuning gericht op inclusie om gaat. Support gericht op inclusie helpt mensen niet alleen bij hun problemen, maar stelt het leven centraal. Met vrienden, in de buurt, op school of werk, thuis en op de sportclub of vereniging.

Een voorbeeld van een initiatief die bijdraagt aan inclusie en support:
- Zorg' voor meer kennis, bewustwording en handelen voor het inclusiever organiseren van zorg en ondersteuning.

6. Dienstverlening en communicatie

De dienstverlening van ons als gemeente, maar ook van die van andere organisaties en bedrijven staan open voor alle inwoners met hun vragen. We zijn benaderbaar en zijn uitnodigend. Daarbij wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van inclusieve communicatie: Begrijpelijke taal in brieven, aan de balie, aan de telefoon etc. Ook de website is zo ingericht dat deze voor iedereen toegankelijk is, bijvoorbeeld een voorleesfunctie.

Een voorbeeld van een initiatief die bijdraagt aan inclusieve dienstverlening en communicatie
- Train medewerkers die vaak teksten voor een breed publiek schrijven in het gebruik van taal op niveau B1.